

RADOWAĆ SIĘ (438) *vb impf*

się (277), się (161).

Oba a oraz o jasne (w tym w pierwszym a 3 r. błędne znakowanie).

inf radować się (33). ◇ *praes 1 sg* raduję się (26). ◇ *2 sg* radujesz się (3). ◇ *3 sg* raduje się (36). ◇ *1 pl* raduj(e)my się (2). ◇ *2 pl* radujecie się (4). ◇ *3 pl* radują się (44). ◇ *praet 1 sg m* -em się radowałem (4). *f* -m się radowała (1). ◇ *2 sg m* radowałeś się, -ś się radowałem (2). ◇ *3 sg m* radował się (28). *f* radowała się (4). *n* radowało się (6). ◇ *1 pl m pers* radowalichmy się (1) *BibRadz*, -smy się radowali (1) *WujNT*. ◇ *3 pl m pers* radowali się (30). *m an (cum N pl: gołębie)* radowali się (1). *subst* radowały się (4). ◇ *fut 1 sg m* będę się radował (4). ◇ *2 sg m* będziesz się radował (1). ◇ *3 sg m* będzie się radował (4) *WróbŻółt* (2), *KochPs*, *KochFr*, będzie się radować (3) *MurzNT*, *BudBib*, *ArtKanc*. *f* będzie się radowała (1). *n* będzie się radowało (3) *RejPos*, *CzechEp*, *WujNT*, będzie się radować (1) *Leop*. ◇ *1 pl m pers* będziem się radować (1). ◇ *2 pl m pers* będziecie się radować (1) *Leop*, radować się będziecie (1) *WujNT*. ◇ *3 pl m pers* będą się radować (10), radować się będą (2); radować się będą *RejZwierc*; będą się radować : radować się będą *WujNT* (1:1). *subst* będą się radować (1). ◇ *imp 2 sg* raduj się (17). ◇ *3 sg* niech się raduje (7). ◇ *1 pl* radujmy się (17). ◇ *2 pl* radujcie się (63). ◇ *3 pl* niech, niechaj się radują (9). ◇ *con 1 sg m* bych się radował (1) *KochPs*, radowałbym się (1) *BibRadz*. *f* bych się radowała (1). ◇ *3 sg m* by się radował (5). *n* by się radowało (1). ◇ *1 pl m pers* radowalibysmy się (1). ◇ *2 pl m pers* radowalibyście się, byście się radowali (4). ◇ *3 pl m pers* by się radowali (6). ◇ *con praet 3 sg m* by się był radował (1). ◇ **[impers praet radowano się.]** ◇ *part praes act* radując się (41).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (pięć z niżej notowanych przykładów) – XVII w.

*Okazywać radość, cieszyć się, weselić się; gaudere BartBydż, Miech, Vulg, PolAnt, Modrz, Cn; ex(s)ultare Vulg, Mącz, PolAnt, Modrz, Cn; laetari Vulg, PolAnt, Cn; triumphare Mącz, Calag, Cn; exhilarari Miech; oblectari Vulg; pasci Mącz; congaudere, congratulari PolAnt; applaudere, complaudere, gratari, ovare, plaudere Calep; hilarari, hilarescere, laetificari, vitulari Cn (438) : LibLeg 10/96, 11/60v; S Bożego narodzenia anieli fie wefelą/ raduiątz fie śpiewaią *OpecŻyw* 21, 17v, 21, 108, 174; *TarDuch* A7v; *BartBydż* 176b; *BielŻyw* 156; Lud żydowski nie będzie fie radował gdyz niezoftanę w grobie iako kthory z martwych. *WróbŻółt* Ov; Wízytczy ludzie chwalcie pana boga wefele y rękoma klaskaiąc raduycie fie *WróbŻółt* 46/2, V8v, 97/6, 118/18; *GliczKsiąż* C2; *KrowObr* 180; A gdy przyśzedł do niego wnet fie przywitáli/ A łobie fie wespółek bárzo rádowali. *RejWiz* 64v; vczeńnikámy fie śtawiając Chryftułowych mąk/ ták fie ráduyćie/ żebyście też czáfu obiawienia chwały iego/ z rádofćią fie wefelili. *Leop* 1.*Petr* 4/4; ktorzy w wierze/ y w dobrych vczynkach trwale śtali/ koniecznie przy báránku Bożym/ wieczne [!] fie będą rádować *Leop* VV v, *Ps* 97/4, *Ier* 50/11, *2.Cor* 7/7, *Philipp* 4/4; *BibRadz* *Is* 54/1, *Luc* 1/58, *Act* 8/39; Przy pierwżey potrawie przyśzedł pośel iż fyn przeyrzał [...]. Matká [...] przynioślá go między goduiące z dobremi oczymá: wízythcy fie dziwowáli y rádowali. *BielKron* 343, 52, 258v; Requiescere in spe alicuius adolescentis, Rádować fie/ máyąc dobrą nádzieye o nie którym młodzieńcu. *Mącz* 342a; In sinu gaudere, Sam fie w łobie rádować. *Mącz* 395c, 149b, 365b, 466a, 483c, 510d; *OrzQuin* R4; *RejAp* 94, 154 [4 r.]; *HistRzym* 67, 81v; w ten czás wyrzycie fyná człowieczego przychodzącego ná obłoku w wielkiej świátłofći [...] gdy to wyrzycie/ ráduycie fie/ ábowiem iuz blifko iefł kroleństwo wálze. *RejPos* 7v, 126v, 144, 166; *RejZwierc* 14; *KochMon**

21; *BudBib* 1.Reg 19/5, *Ier* 15/17; A żnący zaplátę bierze/ y zgromadza do żywotá wiecznego/ áby y sieiący tákież rádował fię/ y żnący. *BudNT Ioann* 4/36, *Act* 5/41, *Philipp* 2/17, 18 [2 r.], 1.*Petr* 4/13; *CzechRozm* 31; Widamy to/ że ci co się boią blednieią/ á ci co się ráduią rumiáni bywáią *ModrzBaz* 7; *SkarJedn* 318; *KochPs* 14, 147, 169; *MWilkHist* A3, A3v; gdy do morzá przyšli/ ták fię rádowáli/ iż y wodę z morzá á zwłazczą Czechowie w fláfzki/ chcąc ią ná znak zwycięftwá do Domow nieść bráli. *StryjKron* 577; Zaden fię z tobą nie będzie rádował/ Sam łobie będziez w komorze łmákował. *KochFr* 61; *KochSz* C3v; *ReszPrz* 140; Wtym żádného wáptienia mieć nam nie potrzebá/ Ze ten człowiek [*Jan Tarnowski*] prze cnotę dostał fye do niebá: Gdzie miedzy Bogi siedząc wiecznie fye ráduie *KochTarn* 75; RAduymy fię Krześciánie/ czyniąc wesołe łpiewanie/ ná to Boże z martwych wltáne *ArtKanc* F2v; RAduymy fię dżi łpołecznie á chwałę wzdawaymy ochotnie/ Bogu Oycu niebiełkiemu/ Synu, y Duchu łwiętemu. Bo weyrzał podług wielkości/ thu ná nas z łwey Bołkiey miłości *ArtKanc* K12v, B2, B9v, Cv, F4v, G15v, K12; Pergaudeo – Barzo fię raduię. *Calep* 780b, 84a, 227b, 464a, [743]a, 812b; Ty fię ráduy coro ma/ bo iuz tobie błogo/ Kálfándrá/ twoiá łioftrá/ kupiłaby drogo Ten łzłub *GórnTroas* 64, 43; Przyimuiełz pápir/ ná którym życzliwy Twe imię łławię/ y wiekom gotuię/ Y to iáko łieł łzczyremu chęłliwy. Niechay to łwiát wie/ á ia fię ráduię *GrabowSet* Y2v, V3; *LatHar* 360, 398, 409, 445; *KołakCath* C5v; *WujNT Luc* 1/58, 15/5, 9, *Act* 16/34, 2.*Cor* 7/9, 1.*Ioann* 1/4; Gdy nas potwarzáią/ gdy nas przeklináią/ gdy kłámłtwá ná nas kłáda/ dla Chryłtułá y prawdy/ y łpráwiedliwołci iego: rádowáć fię nam Pan każe. *SkarKaz* 639a; *SkorWinsz* A2v; Ktkolwiek był fráfunkiem przez ten čás przykrytym/ Nágródził mu weselem dżien dżiśia łowitym. W ktory oto Pan zacny wesele łpráwuie/ Iam ielł wesoł/ włzytko fię z nim wespoł ráduie. *SapEpit* B3v.

radować się z kogo, z czego (106): Maria [...] vmyłlila iá [*Elżbietę*] nawiedzitz aby iey połżużyła/ ij z iey poczętzia fię radowała *OpecŻyw* 10, 8, 22, 133, 161, 162, [170]; Z czudzego złego nigdy sie nie raduy. *BielŻyw* 51; Tym czałem ielł mi fię łyn narodził aby wiedział, z ktorego fię barzo raduię *BielŻyw* 87, 51, 145; *MiechGlab* 54 [2 r.]; Niechay fię że [!] mnie nie raduią ci kthorzy fię mnie łprzećiwiaią złołciwie. *WróbŻołt* L8, Nv, Ov; *RejPs* 102v, 194, 210v, Ff6v; *MurzNT* 163v; S przygod iego łprzećiwnicy dziwnie fię rádowáli. *LubPs* T5v, P5v, ff4 marg; *KrowObr* 145; *RejWiz* 54v; *Leop Eccli* 27/29; włzytko zgromádenie radowáło fię ze włzythkich chwalebnych łpraw ktore fię działy od niego [od Jezusa]. *BibRadz Luc* 13/17, *Iudic* 19/3; *BielKron* 204, 234v, 452v, 460; Qui maleficio et scelere pascuntur, Którzi fię ráduyá ze złych vczinków. *Mqcz* 282c; *RejAp* 91v, 93v, 153v [2 r.], 154v; Odpowiedział gołpodarz. Wiem miły ricerzu/ że s twego przyiáchánia bárzo fię ráduię *HistRzym* 35; A ony łprzećiwniki iego [*wiernego człowieka*]/ kthorzy fię ná mały čás ráduią s tym nędznym łwiátem z vpadku iego [...] záwždy ie łámá złołć ich porázi. *RejPos* 127; Ezáiałz Prorok włpomina [o miełcie Tyr] [...] gdy fię rádowáło s łpułtołżenia Ierolimłkiego/ iáko mu Pan opowiedzyeć rołkazał [...] wielkie okruciełłtwá/ ktore miał nád nim wypełnić potym czału łwego. *RejPos* 204, 34v, 55, 168v, 201, 321, 345v, Ooo2v; [*przyjaciele*] łzczęłcie y niełzczęłcie/ rádołć y przygodę/ włzytko to zá łwe włálne máią [...] y iednáko fię we złem ciełzá/ á z dobrego fię ráduią. *RejZwierc* 93v, 126v; *BudBib Ez* 25/6, *Eccli* 30/3; *MycPrz* II C4; *CzechRozm* 235v [2 r.], 248, **4; *Calag* 485b; *SkarŻyw* 15, 111, 125, 130, 196 [2 r.], 403; *KochPhaen* 1; á z przyiázdu twęgo/ Dwórl/ od

máłych do wielgich/ wŷzytek łye rádował. Bo ktoby cię był prze twą ludzkość nie miłował? *KochPam* 83; To ták Muzy dnia tego wdzięcznie winŷzowały/ To z twégo vrodzenia ták łye rádowały. *PudłFr* 67; *KmitaPsal* Av; *ZawJeft* 32; *GórnTroas* 41; Iáko y człowiek nieiáko łię więcej ráduie z nálezioney iedney owce łtráconey/ niŷli z wiela innych ktore nie zginęły. *WujNT* 259, *Luc* 1/14, 13/17, 1.*Cor* 13/6, 16/17, Xxxxxv; o naŷwięłtŷa dŷiewico błogofłáwiona/ kiedyć [...] Helŷbietá [...] poczęła w żywoćie łwym łyná/ á tyŷ z wielką rádością łzłá do niéy ku poŷłudze/ á z nią łię téŷ rádowáć z téy iéy poćiechy. *SiebRozmyśl* G3v, F4, G3v; *SkarKaz* 385b, 454a, 634b, 636b; Oćiec twoy z łáłki páńłkiey wrocłł łię zdrow do nas, Z czego łie ia ráduię. *CiekPotr* 90, 21. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym, Ze zdaniem nawiązującym do dopełnienia dalszego.

radować się komu, czemu [= z kogo, z czego] (22): *LibLeg* 10/63v, 148v, 149v, 11/56; *OpecŻyw* 133v; więŷniowie ktorzi dłuŷo w ciemnici bywaiá, będąc wypuŷzczeni naprzod łie raduiá łwieŷemu powietrzu *GlabGad* F5, G3; *Wróbŷołt* L8v; *Leop Matth* 18/13; *BibRadz* 1.*Mach* 14/21; Turcy byli dobrej nadzieie ráduiąc łie łupowi *BielKron* 249v, 188v, 415v; co teŷ pomoŷe komu vmieć *Ałtronomiá*/ to ieŷt/ z bieŷow niebiełkich przyŷłte á przypáđle rzeczy/ á on y tych co przed oczymá ma nie vmie vŷyć áni rozeznáć. Drŷy gdzie łie nie máłŷ czego bać/ á ráduiie łie gdzie łie czáłem nie máłŷ czemu náŷbyt rádowáć. *RejZwierc* 14, 21; *BudBib Am* 6/13[14]; Teraz krol Mácedońłki mogłby łie dziwowáć/ A ták wielkiey godnoŷci wáłzey łie rádowáć. Náŷwáć fortunnieyŷemi te Podolłkie kráie/ Gdyby mu kto powiedzylá wáłze cne zwyczáie. *PaprPan* V2; *SkarŻyw* 171; Ty łię teraz ráduielŷz memu potępieniu/ ále ia zbity, poŷpieŷzam k twemu wykupieniu. *ArtKanc* E14v; A kiedy łie ku nocy/ wdzięcznym łnom ráduię/ Fráfunk zwierzchniá pierzyná žal poduŷłká czuię. *GrabowSet* Ov, N3v; [Tym záłię ktorzy łię byli okrzćili [...] wielce łię rádowano *BarłBaz* 30 (*Linde*)]. Cf Ze zdaniem dopełnieniowym.

radować się komu [= w stosunku do kogo] (15): Ludzie wŷzyłcy [...] Xántowi łię rádowáli: Dziwuiąc łie iego mádroŷci/ Iŷ wyłzedł z tákiey trudnoŷci. *BierEz* E; *OpecŻyw* 87v; *Wróbŷołt* ff8; *LubPs* ff2v; Podzcłie ráduiemy łie Pániey/ wefelmy łie zbáwićielce náłzey *KrowObr* 152v; *RejPos* 110, 321 *marg*; *RejZwierc* 176v, 178; *SkarJedn* 312; *KochPs* 122; *ArtKanc* F18v, T14; Bo tám ieŷt tákı zwyczay/ ŷe káđdy onemu/ Ráduiąc łie niezmiernie małŷonkowi cnemu/ Iedni złoto oddáią/ drudzy roŷtruchany *OstrEpit* A3v, A2.

radować się czym (1): Bo ták [przeciw *Ammonitom*] mowi Adonái Iehowá/ poniewáŷ klęŷzczelŷ ręká/ á tępáłŷ nogá/ y ráduielŷ łię wŷzeláká wŷgardá duŷze twey/ z (vtrápienia) ziemie Izráelłkiey. Przeto [...] wyniŷzczę cię/ y doznałŷ ŷem ia Iehowá. *BudBib Ez* 25/6.

radować się nad kim (2): Náđ thobá łłudzy płáczá [...] A náđ owym ráduiie á wefeli łie wŷzythká rzelŷza niebiełka [...] á prowadzá duŷzyczkę iego do onych wdzięcznych obietnic á do onych wdzięcznych przybytkow *Abráámowych*. *RejPos* 164v. Cf Ze zdaniem nawiązującym do dopełnienia dalszego.

radować się nad czym [= z czego] (1): Letabor ego ŷuper eloquia tua: łicut qui inuenit łpolia multa. Będę łie ia radował nad przykazaniem twoim/ iako ten ktori nalazł łupy wielkie. *Wróbŷołt* 118/162.

radować się nad czym [= w stosunku do czego] (1): Y vŷŷrzá niektorzy z pokolenia/ y z ludzi/ y z ięzykow/ y z Pogánow ciáłá ich [dwóch proroków] przez pułczwártá dniá: á ciáł ich nie dopuŷzczá

kląć w groby. á mieszkájący ná ziemi rádować fię nád nimi będą/ y będą dobrej myśli *WujNT Apoc* 11/10.

radować się przed kim (4): [*Chrystus*] zwycięzył śmierć przez zmartwychwstanie. Radujcie się przed oblicznością jego boć nieprzyjaciele jego załmućą fię. *WróbŻółt* 67/5, 97/7; *Wifcy* 1społu przed Pánem rádujemy 1ye wdzyęcznye/ Iż raczył przydz rozładzác zyemyę tę bełpyszcznye *LubPs* V6v; *SarnUzn* D6v.

radować się w kim, w czym [= z kogo, z czego] (25): Ciebiem milowała/ w tobiem fię radowała/ ciebiem zawždy żądala/ procz ciebie námiłły mój/ nigdy oblubienitza nieśłukała. *OpecŻyw* 6v; *WróbŻółt* 85/6, ee3, ff3v; *RejPs* 52v; Iedni w Pánu á drudzy fię w bogáctwach 1wiátá tego ráduiá. *LubPs* B3v *marg*, H4v; Ale będziecie fię rádować y wefelić áz ná wieki/ w tych rzeczách ktore ia 1twarzam. *Leop Is* 65/18, 2.*Par* 6/41, *Zach* 10/7, *Philipp* 3/1, 4/4; W ktorey rzeczy [*w nadziei zbawienia*] ráduiecie fię/ theraz maluczko załmuceni rozmáitemi pokuśami/ iefli potrzeba iefł. *BibRadz* 1.*Petr* 1/6, *Cant* 1/3; *RejPos* 32v, 307; *BudBib Ps* 149/2, *Ioel* 2/23; *MycPrz* I C3; *SkarŻyw* 67; *ArtKanc* I3; *WujNT* 1.*Petr* 1/6 [2 r.]; *GrabowSet* P; [*GilKat* 48 (*Linde*)]. Cf Ze zdaniem nawiązującym do dopełnienia dalszego.

radować się w czym [= czując co] (3): A to żebyśmy zawždy fluzyli tobie miłosciwie/ á czyfcie w boiazni/ a radowalibyśmy fię tobie w 1trachowaniu *OpecŻyw* 87v; *BibRadz* *Iob* 6/10; *WujNT Col* 1/24.

radować się w czym [= przy pomocy czego] (1): W głofie wdzyęcznych 1krzypic iuz fię ráduycie Bogu 1wemu *LubPs* ff2v.

radować się skąd [= z czego] (1): *LubPs* Y5v cf *W przeni* »raduje się serce«.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*w tym z zapowiednikami: z tego* (17), *temu* (1); *iż, że* (45), *aby* (2), *zaimiek względny* (3)] (50): Głupiec z tego się rádować/ Coć tą miarą mogá oddác. *BierEz* N3, N; Nato Iezus odpowiedziál/ Iż Abrám ocietz waś radowál fię aby widziál dzień mój/ widziál ij wefoł był. *OpecŻyw* 64v, 161; *PatKaz III* 114v; *BielŻyw* 87; *LubPs* V6v, gg3; *Leop* 1.*Par* 18/10, *Ps* 67/5, *Ier* 1/21; *BielKron* 194, 200; Ráduyże fię ty tedy wierny Páńki/ iż y tu vzywál 1pokoynego/ wdzyęcznego/ pobożnego á cnotlitwego żywotá 1wego *RejAp* 189v, 94, 97, 145v, 154, 174v; *GórnDworz* Y6v; Byfcie mię też miłowáli/ rádowálibyfcie fię wždy s thego że wam tho powiadam/ iż idę do Oyczá *RejPos* 143v, 125v, 147v; *RejZwierc* B2v, 159, 170; *WujJud* 108v; *BudBib* *Iob* 31/25; *CzechRozm* 38; *ModrzBaz* 130v; *SkarŻyw* 68, 396, 457, 583, 599; *GórnTroas* 45; *GrabowSet* G4v; *LatHar* 204; á wżytek lud rádował fię/ ze wżytkiego co fię chwálebnie dżiałó od niego [*od Jezusa*]. *WujNT Luc* 13/17; [*który człowiek odnalazłszy straconą owcę*] przyśzedłszy do domu wzywa przyiaćioł y 1śiad/ mowiac im Ráduycie fię ze mná/ iżem nálażł owcę moię ktora była zginęłá? *WujNT Luc* 15/6, s. 21, *Ioann* 14/28, s. 412, *Act* 5/42, 2.*Cor* 7/16, 13/9; Y Apośtoł 1zeroko o tym náuczył: gdy fię z tego obcyim ięzykom rádować każe: iż dawno [...] iemu 1á zá dżiedzictwo iego obiecáni: áby mu fluzyli y zbáwienie od niego bráli *SkarKaz* 517a, 244a; *CiekPotr* 81, 82.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym [*w tym: dla czego* (2), *z czego* (2), *nad kim* (1), *w czym* (1); *zawsze: iż, że*] (6): A potem on lud 1woy przebrany kazał wywiefc z ziemie oney obciázylly gi rozlicznem bogáctwem ich/ á zápomniawłly oni przesładowcy

ich y onich szkod fwich rádowali fie dla oney frogiey pomsty/ iż byli prozni ich. *RejPs* 155v; *Leop Os* 10/5; *BielKron* 92v; Utrunque laetor et sine dolore corporis te fuisse, et animo valuisse, Raduyę fie dla obu rzeczy yżę y ná ciele czyście zdrów był/ y ná dobrej myfly nic nieschodziło. *Mącz* 182d; *WujNT* 2.*Cor* 7/13; Z czego fię nieprzyacięł Chriftułow ráduie/ Ze w nich [*chrześcijanach*] tákowa niezgodá hániebna pánuie. *CzahTr* E3v.

W połączeniu szeregowym (1): [*Portugalczycy pochwycili ludzi jednej wyspy*] vbrawfzy ie chędogo po Hifzpánfku/ puścili ie záfię wolno do fwoich [...] widzác to drudzy/ płynęli do nich wodą drudzy w korytach ná wodę/ śpiewáiąc/ wewelęc fie y ráduiąc z ich przyiechánia. *BielKron* 452v.

W przeciwstawieniach: »radować się ... (o)płakać (6), frasować się, nie radować się, żałować« (9): A tak wty dóstoyné dnij ij święte mámy fie radowatz z zbawieniá nálfęgo/ ij żalowatz przyiętych bolefcu kroła niebieskięgo. *OpecŻyw* 22, [170]; y ktorzy płáczą/ iákoby nieplákáli/ y ktorzy fie raduią/ iákoby fie nierádowali/ y ktorzy kupuią/ iákoby niedzierzeli/ y ktorzy pożywáią tego fwiáta/ iákoby niepożywali: boć przemija poftác tego fwiáta. *Leop* 1.*Cor* 7/30; *RejPos* 126v, 164v; *BudNT Rom* 12/15; [*św. Dorota do swego oprawcy:*] zemną też czyn rychło co czynić mař: ábych ná to wefele tráfilá/ á nieomięzkála: ábych fię z nimi rádowála wniebie/ z ktorymim tu plákála ná ziemi. *SkarŻyw* 126, 15; *CzechEp* 308.

W porównaniach (10):

Jako comparatum (4): A oni przyśledfły ná rofkofne gory rofkochawali fie iáko ftádo owiec ná rofkofnych pátwifkach/ fkacząc po págorkoch rádowali fie iáko buyne iágnięta. *RejPs* 169, Ff6v; *RejPos* 15; A drudzy [...] się ráduiá radością omylną/ iákoby człowiek fzedł duřą iákąř do niebá żyć żywotem wiecznym *GrzegŚm* 29.

Jako comparandum (6): *Leop Is* 9/3; á rozráduy fie Pánu fwoiemu/ taką radością iáką rozumieř/ iáko fie ná on čás rádowali wierni iego. *RejPos* 112, 15 [3 r.]; Rozmnożyłęś narod/ nie námnożyłęś wefela/ wewelilię przed tobą iáko fię wefelą we żniwá/ iáko fie ráduiá gdy fię dzielą korzyścią. *BudBib Is* 9/3 [*przekład i nawiązania do tego samego tekstu: Leop, RejPos* 15 [3 r.]].

Przysłowie: fwoy fwemu zawfze fie raduie *GlabGad* G3.

Zwroty: »radować się radością« [*w tym: dla czego [= z czego] (1) (3):* Wefelcie fie z Ieruzálem/ á rozráduycie fie w nim wfzyřcy ktorzy ie miłuięcie: ráduycie fie fnią z radością [*gaudete cum ea gaudio*] wfřycy ktorzy pláczećie nád nią *Leop Is* 66/10; *GrzegŚm* 29; Zgotował lepak Iehowá Bog bánię/ y weszłá nád Ionařem/ będąc ćieniem nád głową iego/ áby go zásłániála od niewczáfu iego/ y rádował fię Ionař dla banie radością wielką [*laetatus est ... laetitia magna*]. *BudBib Ion* 4/6.

»radować się weselem (a. weseląc się)« = *exultare laetitia PolAnt, Vulg* (3); *BibRadz* 1.*Petr* 1/8; Ale iáko (ći/ ktorzy) pořpołu wżywacie wćifkow Chriftułowych ráduycie fię: ábyście fię y czáfu obiáwienia fławy iego/ rádowali wewelęc fię [*gaudeatis exultantes*]. *BudNT* 1.*Petr* 4/13; *WujNT* 1.*Petr* 1/8.

Szeregi: »radować się, (i) cieszyć się« [*szyk 1:1*] (2); *KochPs* 160; Wielb/ ráduy fie/ y ćieřz fie z ftworzyćielá fwęgo. Bo weyřrzał ná pokorę fłuźebnice fwoięy *SiebRozmyśl* F4.

»radować się, (a, i) (roz)kochać się« = *gaudere et exultare Vulg* (5); *WróbŻořt* 67/4; Błogofłáwieni ieřteście/ gdy was będą przeklinác ludzie/ y będą was przeřládowác/ y wfzyřtko złę mowić przeciwo wam klámáiąc ná was dla mnie: ráduycie fie á kochayćie fie/ bowiem zápláthá wářlá hoyná ieřt á

obfita w niebie *Leop Matth* 5/12; *RejPos* [137], 263v; [fałszywi prorocy] Opuściwłszy proftą drogę/ chodzą po drogách ciemności. Ráduią fie nábroiwłszy złego/ á kocháią fie w nagorłzych rzeczách *WujJud ktv*.

»(roz)weselić się, (i, a) radować się« = *gaudere et exultare Vulg; triumphare atque gaudere Mącz; exultare et laetari PolAnt* [szyk 30:22] (52); *LibLeg* 10/148v; *OpecŻyw* 16, 42; Niech fie wewelą y raduą pogani/ ábowiem ładzifz ludzi w prawofci/ á pogany na ziemi łprawuiefz. *TarDuch* D8; *WróbŻółt* K7v, M; *KrowObr* 152v; A márdocheus [!] gdy wychadzał od Krolá y z dworu iego/ łwiecił fie w łfatách krolewłkich/ modrych y białych/ nofząc ná głowie koronę złotą/ w płóczu iedwabnym y páwłóczánym. Y włfytko miáfto rádowáło y weweliło fie *Leop Esth* 8/15, *Is* 65/18, *Os* 9/1; Káldea poddána będzie ná łup [...] Dla thego iżeście fie rádowali y wewelili depcąc dziedzictwo moie *BibRadz Ier* 50/11, *Cant* 1/3; *BielKron* 452v; *Mącz* 466a; *RejAp* 91v, 154v, 155v; gdy fie łwiát [tj. ludzie] nawięcey rozweweli/ á będą fie rádować/ tedy wy fráłować fie nawięcey muście *RejPos* 126v, 55, 164v, 263, 266v, 345v; *WujJud* 108v, 234; *WujJudConf* 112; Y(wy) łynowie Cyiońscy ráduyćie fie á wewelćie fie w Iehowie Bogu wáłzym/ bo dał wam wczýćielá łprawiedliwości *BudBib Ioel* 2/23, *Is* 9/3; *CzechRozm* 38, 111, 229, 235v; *SkarŻyw* 535; *MWilkHist* A3, A3v; *CzechEp* 21; *ArtKanc* I20, L11; Niech fie wewelą/ niechay fie ráduią/ Co ćie łzukáiąc/ náleść wśiłuią *GrabowSet* Q3v, D2v; TENći to iefł dzień/ ktory nam Pan raczył łpráwić. Ráduymyż fie weń y wewelmy fie. *LatHar* 357, 41, 161, 358, 438, 473, 481, 610; *WujNT Matth* 5/12, *Luc* 6/23, *Apoc* 19/7; *SkarKaz* 633. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»skakać a radować się« (1): Wewelcie się łprawiedliwi w panie/ łkaczcćie a raduicćie się łprawiedliwi *MurzNT* H4v.

»śmiać się i radować« (1): Bo wielka łmutnemu poćiechá/ gdy mu kto łmutku y płákánia pomaga. Iáko żáłość wielka/ gdy fie kto z iego łmutku y złego śmieie y ráduie. *SkarKaz* 385b.

W przén (18) : Będą fie radować wfta moie (dułzne) gdy ciebie będę chwalił/ y dułza moia będzie fie radowála ktorąs odkupił. *WróbŻółt* 70/23; wielkiey roskofsy łtego wzywaią dułfe náłfe: raduąc fie wtobie wzbawicielu łwoiem *RejPs* 52v; A stychći to roskofzy dułzá fie ráduie/ Gdy nic niebełpiecznego o łobie nie czuie. *RejWiz* 54v; Chodźcie/ łłuchayćie: á będę powiadał/ włfyłcy ktorzy fie Bogá boyćie/ iáko wielkie rzeczy wczýnił dułfy moiey. Do niegom moieimi wftámi wołáł: y rádowáłem fie pod ięzykiem moim. *Leop Ps* 65/17; Niech ćie/ ze włzech sił/ ma dułzá miłuićie/ Z tobą/ w tobie fie niech wiecznie ráduie. *GrabowSet* P.

Fraza: »raduje się (a. radowało się itp.) serce« = *cor exultabitur a. gaudebit a. laetatur Vulg* [szyk zmienny] (9): *WróbŻółt* 85/6; Rołkazał Burzam/ Wyátrom/ iż włfytko wftáło/ Skąd łye onych nędzniczkow łerce rádowáło/ Bo ye Pan przywyeść raczył do portu wdzyęcznego *LubPs* Y5v; *Leop Zach* 10/7; Salit mihi cor, [...] Skaczę/ to yeft Ráduye mi fie łerce. *Mącz* 365a; *HistLan* Fv; *SkarŻyw* 27; *CzechEp* 23; *GórnTroas* 41; Przetoż y wy teraz w prawdzie łmutek maćie: lecz záłię ogládam was/ á będzie fie rádowáło łerce wáłze *WujNT Ioann* 16/22.

Zwrot: »w sercu, na sercu się radować« [szyk zmienny] (2:1): *RejPos* 306v; [człowiek pobożny] włzytko złe/ dobroćią łwá zwycięża: zá złe dobrym oddawa: á iefzcze fie z tąđ ná łercu ráduie/ gdy

kogo dobrocią fwą y ćierpliwością prawdziwą zwycięży y pohołduie. *CzechRozm* 243v; A oćiec w fercu swoim wielce fyje rádował. *KochJez* A2v.

Przen (41) : *LubPs* V5v, Yv, Z6v; Do vszu gdy też przydą iákie piękne głófy/ Ráduią fie/ á s fzpetnych áz więc wftáią włófy. *RejWiz* 21; A iáko y nálezá myłł gdy pociechę czuie/ Tedy fie fpołu s ciáłem w rokfoszy ráduie. *RejWiz* 115v; *RejPos* 109 [2 r.]; *KuczbKat* 370; *BudBib Ps* 95/11; Wefelię niebo y raduyfie ziemi: ściáná fię ktora dzieliłá wchodny kościół od zachodnego rozwałiłá: y náwrocił fię pokoy y zgodá *SkarJedn* 269; *KochPs* 93, 104, 145, 148; Y ty rościągniona ziemi Ráduy fie z mielkánczy fwemi Spieway Lithwo ozdobiona/ Spieway Polfko poćiefzona *KmitaPsal* A3; *LatHar* 553; *WujNT* 1.Cor 12/26; drzewá pożytkiem odziane Dwoifnym fą w tym roku/ y kwiatki rumiáne/ Biorą bárwę cudnieyfzáz/ wżytko fię ráduie *SapEpit* A4.

radować się z czego (6): *BibRadz Bar* 4/32[34]; *RejAp* BB4v, 154v; [*Bóg mówił do śmierci*:] Gdzye teraz śmierć twoiá nędzna śmierci? gdzye teraz żądło twoie o márne piekło? Iakoby práwie połmiewáiácz fie z vpadku ich/ á ráduiácz fie z wyzwolenia [...] narodu ludzkie⁸⁰ *RejPos* 305v; *BudBib Ez* 25/6; [*miłość*] nie gniewa fię/ nie myśli złego/ Nie ráduie fię z niefpráwiedliwości/ lecz ráduie fię prawdzie. *BudNT* 1.Cor 13/6.

radować się dla czego [= *z czego*] (1): Bo kiedy myłł nálezá dla wefela sie ráduie/ tedy sie też godzi aby sie rádował y ięzyk. *KuczbKat* 370.

radować się komu, czemu (8): Zawždy fie przyrodzenie rownym rzeczám raduie, á iemuieft [!] wżitko towarzýfkie czo mu ieft podobnego. *BielŻyw* 141; *RejPs* 125; Zyemiá fie záttrzełfá/ ráduiácz fie oney wielkíe pociefze národu ludzkiego. *RejPos* 109, 109v; *BudNT* 1.Cor 13/6; *SkarŻyw* 358; Iuz trawá, láfy, gáiowie/ kwiećie polne, y też ptáfzkowie/ Pánu fię swoiemu z chuciá ráduiá/ wesoło fpiewáiá. *ArtKanc* E20; Kiedyc Oyczyzná zwycięftwá winfzuie/ Kiedy fyje męłtwu twoiemu ráduie/ Spiewáiácz rymy imię twé wynoši: Więc to poćiechy tobie nie przynoši? *ZawJeft* 24.

radować się skąd [= *z czego*] (1): Stworzenia zás nie rozumne Wciornaftkie te rzeczy ziemne. Też po łobie pokázuiá Iż fię ftąd nie co ráduiá. *MWilkHist* A3v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [*zawsze: iż, że*] (3): *RejKup* n6v; *RejPos* 332; Niechfię wefelá niebiofá/ á ráduie fie ziemiá/ że rzekną w narodziech/ Iehowá zákrolował. *BudBib* 1.Par 16/31.

W przeciwstawieniach: »radować się ... narzekać, płakać« (2): *BibRadz Bar* 4/32[34]; Będziećie w nienawiści v wżech dla mnie wżędzie/ ćierpiácz też pośmiewánie, y rozliczne nędze/ Swiát fię będzie rádowác, á wy lepak plákác *ArtKanc* I20.

Szereg: »(nie) radować się, (a, ale) weselić się« = *gaudere, congaudere* *Vulg* [*szyk* 2:1] (3): Nieboy fię ziemió/ ráduyfię á wefel fię [*exulta et laetare*] bo wielmożnym był Iehowá czyniácz. *BudBib* *Ioel* 2/21; *LatHar* 423; *WujNT* 1.Cor 13/6.

a. *O zwierzętach* (10) : Gwido [...] puścił powroz/ á wáz oplotł fie przy powrozie/ on go też wyćiągnął/ á y wáz fie ráduiácz bieżał do láfá. *HistRzym* 67, 67.

radować się około kogo (1): rycerz [...] pufzczon do lwá: bárzo fie bał czekáiácz godziny rychłoliby był roftárgan od lwá. Ale Lew pilno nań pátrzał/ á gdyż go poznał/ iáł fie około iego rádowác *HistRzym* [118].

radować się czemu (6): Czemu to miły łabędziu/ Groźniey [!] wśelkiemu zwierzęciu: Smierci się ty łam raduiefz *BierEz* O3, Iv, L2v, S4; *HistRzym* 67v. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

[radować się czym: Tedy bieżał náprzod pies/ [...] á iákoby pofeł przyśfedwłfy mardánim ogona łwego rádował się. *Tobias* D2v.]

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: temu (1); iż (1), gdy (1)] (2): Abowiem y máły wroblík ráduie łie themu gdy naydzie łobie przyjemne miełce pokoiowi łwemu *RejPs* 125; Y ptałzek kiedy po dzdzu káždy głośniey łpiewa. Otrząśáiąc łie z rofy á z oney przygody/ Ráduiąc łie iż łie też doczekał pogody. *RejWiz* 35.

Formacje współrdzenne: *naradować się, obradować się, poradować się, rozradować, rozradować się, uradować, uradować się, zradować się.*

Synonimy: *cieszyć się, weselić się.*

Cf **RADOWANIE, RADUJĄCY SIĘ**